DERS KUTUSU
DERSKUTUSU.COM

ÇALIŞMA KÂĞIDI
8. Sınıf · Türkçe · 5. Hafta

Ad Soyad: _____
Sınıf / No: _____
Tarih: _____

Konu, Ana Duygu, Söz Sanatları ve Yüklem

T.8.3.5. Bilmediği sözcüklerin anlamını bağlamdan tahmin eder. · T.8.3.7. Metindeki söz sanatlarını tespit eder. · T.8.3.16–17. Metnin konusunu ve ana duygusunu belirler. · T.8.4.1. Şiir yazar; akrostiş biçimini inceler. · T.8.4.18. Cümlenin yüklemini ayırt eder.

HATIRLAYALIM

- Konu, metnin üzerinde durduğu şeydir; ana duygu ise metnin bütününe yayılan ve okurda uyanan temel duygudur.
- Kişileştirmede insan dışındaki varlıklara insana özgü nitelik ya da davranış verilir; benzetmede iki şey ortak bir özellik yönünden yan yana getirilir.
- Akrostişte her dize konu sözcüğünün sıradaki harfiyle başlar ve konuyla ilgili olur.
- Yüklem, cümlede yargı bildiren ögedir. Çekimli fiil ya da ad soylu bir sözcük öbeği olabilir; fiilimsiler yüklem olmaz.

1 EŞLEŞTİRME

Sözcükleri sözlük anlamlarıyla eşleştiriniz. Harfleri kutulara yazınız.

☐ 1. hudut
☐ 2. bağır
☐ 3. ziyade
☐ 4. gazi
☐ 5. yakut

a) çok, fazla
b) sınır
c) savaştan sağ dönen kişi
d) koyu kırmızı, değerli bir taş
e) göğüs

2 KISA CEVAP

Görseldeki sözlük kartında "hasım" sözcüğünün iki anlamı verilmiştir. (1) "Genç güreşçi, minderde hasmını iki dakikada tuşla yendi." (2) "Kale burcundaki nöbetçiler, hasmın yaklaştığını borazanla duyurdu." Bu cümlelerde sözcük hangi anlamda kullanılmıştır? Her cümle için anlamın numarasını ve ipucunu yazınız.

hasım isim	1. Düşman. 2. Oyunda, davada ya da yarışta karşı taraf.

3 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Doğru olan ifadelerin yanındaki D kutusunu, yanlış olanların yanındaki Y kutusunu işaretleyiniz.

	D	Y
Şiirde dörtlükler dizelerden oluşur.	☐	☐
Bir şiirin ana duygusunu belirlemek için tek bir dörtlüğe bakmak yeterlidir.	☐	☐
Söz korosunda metin ezberlenir ve arkadaşlarla birlikte seslendirilir.	☐	☐
"Bu Vatan Kimin?" şiirinde vatanın taşlarının yakuta benzetilmesi bir kişileştirme örneğidir.	☐	☐
Akrostişte dizenin doğru harfle başlaması yeterlidir; konuyla ilgisi aranmaz.	☐	☐
Üç noktayla biten bir dizeyi sesli okurken kısa bir duraklama yapmak anlamı duyurur.	☐	☐

4 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki dörtlüğün konusu ve ana duygusu aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

> **Kağnı tekeri gıcırdar karlı yollarda,**
> **Anaların omzunda cephane, yürekte umut;**
> **Ne ayaz yıldırır onları ne de yorgunluk,**
> **Her adım bir yemin: Kurtulacak bu yurt.**

Ⓐ Konu: karlı yollarda yapılan zorlu bir yolculuk — Ana duygu: üzüntü ve yalnızlık
Ⓑ Konu: cepheye cephane taşıyan anaların fedakârlığı — Ana duygu: hayranlık ve vatan sevgisi
Ⓒ Konu: hayranlık ve vatan sevgisi — Ana duygu: cepheye cephane taşıyan anaların fedakârlığı
Ⓓ Konu: kağnı tekerleğinin karlı yolda çıkardığı ses — Ana duygu: merak ve heyecan

5 TABLOYU TAMAMLA

Cümlelerdeki söz sanatını ve bu sanatın dayanağını yazarak tabloyu tamamlayınız.

Cümle	Söz sanatı	Dayanağı
Yorgun dağlar, şehit oğullarına ağıt yaktı.	Kişileştirme	Dağlara ağıt yakma davranışı verilmiş.
Bayrağımız rüzgârda alev gibi kızıl dalgalanıyordu.		
Rüzgâr, nöbetçinin kulağına sabır fısıldadı.		
Askerin gözleri yıldız gibi parlıyordu.		
Yaşlı çınar, köyün çocuklarına eski günleri anlattı.		

6 SIRALAMA

Okurken anlamını bilmediğiniz bir sözcükle karşılaştığınızda izleyeceğiniz adımları sıralayınız.

☐ Çevredeki ipuçlarından sözcüğün anlamını tahmin ederim.
☐ Tahminimi sözlükteki anlamla karşılaştırırım.
☐ Sözcüğün geçtiği cümleyi dikkatle okurum.
☐ Sözcüğü sözlükte alfabetik sıraya göre bulurum.

7 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki şemada "Gece şehrin ışıkları inci gibi parlıyordu." cümlesindeki benzetmenin ögeleri gösterilecektir. Kutulara gelecek ögeler aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

"Gece şehrin ışıkları inci gibi parlıyordu."

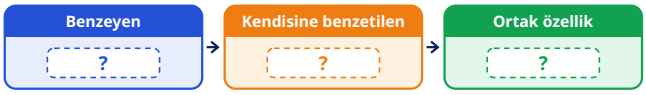

(A) Benzeyen: inci — Kendisine benzetilen: ışıklar — Ortak özellik: gece

(B) Benzeyen: şehir — Kendisine benzetilen: inci — Ortak özellik: parlaklık

(C) Benzeyen: ışıklar — Kendisine benzetilen: inci — Ortak özellik: parlaklık

(D) Benzeyen: ışıklar — Kendisine benzetilen: gece — Ortak özellik: incilik

8 BOŞLUK DOLDURMA

Cümlelerdeki boşlukları kutudaki sözcüklerle doldurunuz. Bir sözcük artacaktır.

kişileştirme | fiilimsi | yüklem | benzetme | akrostiş | ana duygu

1. Metnin bütününe yayılan ve okurda uyanan temel duyguya _____ denir.
2. Nehre, dağa ya da rüzgâra insana özgü bir davranış verilen anlatımda _____ vardır.
3. İki şeyi ortak bir özellik yönünden yan yana getiren söz sanatı _____ adını alır.
4. Dizelerinin baş harfleri alt alta okununca bir sözcük çıkan şiire _____ denir.
5. Cümlede iş, oluş ya da durum bildirerek yargıyı taşıyan öge _____ olarak adlandırılır.

9 ÇOKTAN SEÇMELİ

Bir öğrenci, görseldeki harf kartlarını kullanarak "Ata yurdu" konulu bir akrostiş yazacaktır. Akrostiş kaç dizeden oluşur ve 6. dize hangi harfle başlar?

(A) 8 dize — U

(B) 9 dize — R

(C) 8 dize — R

(D) 9 dize — U

10 TABLOYU TAMAMLA

Cümlelerin yüklemini yazınız. Yüklem çekimli bir fiilse "fiil", ad ya da nitelik bildiren bir öbekse "ad soylu" yazınız.

Cümle	Yüklem	Türü
Askerler sabaha kadar uyumadı.	uyumadı	fiil
Bu toprakların her karışı kutsaldır.		
Köyün yaşlıları gazileri kapıda karşıladı.		
Dedemin en değerli hatırası eski bir madalyaydı.		

11 KISA CEVAP

Bir öğrenci "ZAFER" sözcüğüyle, konusu Kurtuluş Savaşı zaferi olan görseldeki akrostişi yazmıştır. Akrostişteki hatalı dizeleri bulunuz. Her birinin hangi ölçüte uymadığını yazınız.

1. **Z**or günlerde tek yürek oldu bu millet,
2. **A**l bayrak yeniden dalgalandı tepelerde,
3. **F**utbol maçında gol atan takım sevindi,
4. **E**mek veren her kahramana minnettarız,
5. **Y**urdun dört yanında çaldı zafer davulları.

12 ÇOKTAN SEÇMELİ · DÜŞÜN

Görseldeki cümlede numaralanmış sözcüklerle ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

Cepheden dönen(I) gaziler, köye girerken(II) türkü söyleyerek(III) ilerledi(IV).

(A) I ve II yüklemdir, çünkü ikisi de fiil kökü taşır.

(B) Yalnız IV kip ve kişi eki almış çekimli fiildir; cümlenin yargısını o bildirir.

(C) III yüklemdir, çünkü ilerleme işinin nasıl yapıldığını bildirir.

(D) II ve III zarf-fiildir; bu yüzden cümlenin yargısını onlar bildirir.

13 KISA CEVAP · DÜŞÜN

Ece, görseldeki not kartında cümlenin yüklemini işaretlemiştir. Ece'nin yaptığı hatayı açıklayınız ve cümlenin yüklemini yazınız.

Ece'nin notu

Gazilerin anlattıkları bizim için canlı bir tarih dersiydi.

Yüklem

14 AÇIK UÇLU · DÜŞÜN

Görseldeki cümlede iki söz sanatı birlikte kullanılmıştır. Bu söz sanatlarını adlandırınız ve her birinin cümledeki dayanağını yazınız.

"Nehir, gümüş bir kurdele gibi kıvrılarak şehitlere selam verdi."

derskutusu.com · © Ders Kutusu · Tüm hakları saklıdır.